

SVĖDASŲ VARPAS

2016 m. rugsėjo mėn.

Nr. 3

Leidžiamas nuo 2016 m.

Rugsėjo 1-oji Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijoje

Rimutė Kniežienė

*Kai aukso spindulėliai
Gelsvus laukus nušviečia,
Dilin-dilin varpelis
Vaikus mokyklon kviečia.*

Šiais žodžiais mokslo metų pradžios rytą visus susirinkusius į Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos kiemą sveikino pirmokai. Jų yra nedaug – tik aštuoni, bet ateityje tikriausiai pirmokų bus daugiau, nes priešmokyklinė grupė yra gausesnė, o darželyje atidaryta antra grupė (iš viso darželyje 30 vaikų). O dvyliktokų, palydėjusių mažuosius į klasę ir padovanojusius po pirmąjį sąsiuvinį, yra dvidešimt du.

Šventės proga sveikino rajono administracijos direktorė Veneta Veršulytė, gimnazijos direktorius Alvydas Kirvėla, mokyklos tarybos narė Alma Švelnienė, mokytojas Vytautas Jucys.

Direktorius pristatė naujus darbuotojus: pavaduotoją Ainą Tumienę, rusų kalbos, fizikos mokytojas.

Su giedra nuotaika, gėlėmis rankose moksleiviai ir jų tėveliai nuskubėjo į klases pasimatyti su klasių auklėtojais. Tegu tokia džiaugsminga susitikimo nuotaika lydi visus metus.

Vytauto Jucio ir Gintarės Miškinienės nuotraukos

Išėjusius Anapilin pagerbkime nuoširdžiau

Svėdasų kapinėse, visi pagal išgales, lankome savo artimųjų kapus, juos tvarkome ir prižiūrime. Kas galėtų ginčytis, kad lyginant su praėjusiais dešimtmečiais, jų priežiūra ženkliai pagerėjo, o kapinės pagražėjo – tapo erdvesnės ir šviesesnės. Tačiau ar šiandien to užtenka?

Galvojant apie Juozo Tumo Vaižganto krašto, Svėdasų kapines ir jų ateitį, šiandien kyla nemažai problemų. Čia jas ir norėtųsi aptarti, nes kalbant su gyventojais aiškėja, kad apie tai čia rimtai dar nebuvo diskutuojama (nėra raštiškų siūlymų, diskusijų ir pasitarimų protokolų, rašytų posėdžių išvadų). Todėl pagalvokime, ko šiandien Svėdasams trūksta, kad išėjusius Anapilin kraštiečius ateityje pagerbtume žymiai nuoširdžiau, iškiliau, kad turėtume aiškesnę kapinių problemų tvarkymo viziją? Pateiksiu keletą apmastyimų ir spęstinių problemų.

1. Laidojimo namai. Lietuvos miestuose laidojimo namų rinka užpildyta, nes jų pristatyta daug ir net vyksta konkurencija. Didžiausią paklausą turi salės, kurios yra po bažnyčios stogu, arba prie pat jos. Kai jos būna užimtos, velionio šeima renkasi namus, esančius mieste. Laidojimo salės prie kapinių tokiomis atvejais lieka neužimtos, tad ir jų savininkai priversti intensyviai ieškoti klientų ir mažinti kainą. Tai rodo, kad gyventojų širdyse yra susiformavusi nuostata, kad žmonių gimimas ir mirtis

yra glaudžiai susieti su bažnyčia.

Svėdasuose tai – labai rimta problema, nes nėra specialaus pastato su užrašu „Laidojimo namai“. Dėl to, vadovaujantioms instancijoms sutarus, šarvojimui pradėta naudoti kultūros namų salė.

Žvelgiant į perspektyvą ir sprendžiant šią problemą, Svėdasuose reiktų nugriauti supuvusį medinį pastatą (buvusį paštą), o jo vietoje pastatyti šiuolaikiškus laidojimo namus. Laikas pasitarti, padiskutuoti. Sprendimo privalumai: pastatas stovėtų netoli šventoriaus tvoros, fasadu atsuktas į bažnyčią. Čia galima suprojektuoti ir mašinų stovėjimo aikštelę, nes yra vietos. Kodėl prie šventoriaus? Todėl, kad einantieji iš vienintelio gražaus parko ar pagrindine Svėdasų (Vaižganto) gatve, vaikai, jaunimas ir kiti žmonės bei turistai nematytų fasado su užrašu „Laidojimo namai“, kuris jiems vis primintų gan skausmingus įvykius ar mūsų egzistencijos trapumą.

2. Kolumbariumas. Jį galima įrengti mažiausiomis lėšomis, panaudojus vidinę Svėdasų kapinių mūro sieną, parengus architektūrinį planą. Tam reiktų suprojektuoti vartus, pažeminti mūro sieną ir apklijuoti keramikinėmis plytelėmis, o ant pažemintos sienos mūro įtvirtinti reikiamo dydžio, užrakinamą namelį, į kurio nišas įtilptų urnos. Atsižvelgę į paklausą, iš pradžių turėtume įrengti ant mūro sienos tik

kelius namelių vienetus iš eilės. Galima statyti ir iš kart su didesniu nišų rezervu. Kolumbariumą kapinėse būtų patogu lankyti čia gyvenantiems ir toli, miestuose įsikūrusiems artimiesiems, jis pagerintų kapinių vaizdą, taupyty jų teritoriją.

3. Aikštelės sutvarkymas. Prie kapinių reikia kiek galima padidinti ir išasfaltuoti esančią mašinų stovėjimo aikštelę. Jei ir tada per Vėlines mašinos netilptų, reiktų racionaliau panaudoti aikštę Svėdasų centre, prie bažnyčios. Čia gali tilpti daug mašinų. Tačiau apie tai reikia aiškios reklamos. Juk nuo bažnyčios iki kapinių galima nueiti per penketą minučių. Žinoma, bekapitalinių įdėjimų, yra ir kitų sprendimo būdų, tik reikia juos surasti. Būtina taip pat stambia skalda užpilti įvažiavimą į kapines tarp jų sienos ir Svėdasų dvarvietės, kuris veda prie konteinerių bei atliekų surinkimo aikštelės. Anykščių rajono savivaldybės paveldo skyriuje šis klausimas, jau yra aptartas.

4. Kapinių teritorijos didinimas. Galimi keli (kai kurios idėjos jau sklando ir tarp gyventojų) variantai.

1) prie Alaušo (kitoje kelio pusėje), taip pat kitoje Kupiškio plento pusėje kapinių plėsti nereiktų. Tai padarius, įvažiavimas iš Anykščių ir Kupiškio taptų ne į Svėdasus, o į kapines (ir per jas). Tokiu neetišku ir nekvalifikuotu sprendimu nusiviltų daug gyventojų ir keleivių, nepritartų jam ir būsimos kartos;

2) rengti naujas kapines prie Koplųtelės (šile) taip pat netikslinga, nes Svėdasų bendruomenė niekada nesuprastų, kodėl barbariškų žudynių vietoje organizuojamos naujos kapinės?;

3) skirti joms žemę pušynėlyje, prie Vosintos ežero, taip pat negalima, nes čia kadaise buvo žydų kapinės ir nevalia drumsti jų rimties;

4) netikslinga skirti joms žemės sklypą ir žymiai toliau Svėdasų kapinių, nes įrengimas ir infrastruktūros sutvarkymas būtų per brangus: reikėtų nutiesti kelią, įrengti mašinų stovėjimo aikštę, atvesti elektros liniją, pastatyti koplųtelę, kapines aptverti, parengti jų planą, skirti administratorių ir kt.

Kapinių mūro siena – tinkama vieta kolumbariumui

Išėjusius Anapilin pagerbkime nuoširdžiau

Atkelta iš 2 p.

Esamas kapinės galima plėsti šiaurės vakarų kryptimi

Šie darbai neįeitų į Svėdasų miestelio dalinį sutvarkymą, o skirtingose vietose įrengtos kapinės šeimoms sudarytų ne tik nepatogumų ir nemažų sunkumų;

5) geriausias jų padidavimo variantas, atlikta analizė, yra paskirti naują žemės sklypą prie esamų Svėdasų kapinių. (Lietuvoje yra priimtas įstatymas, kad valstybė gali visuomenės reikmėms paaimti bet kam priklausančios žemės dalį kapinių išplėtimui). Šiuo atveju tektų paaimti kelis sklypelius, o savininkams pasiūlyti atitinkamą žemės dalį gražinti mišku arba apmokėti rinkos kaina. Išskirtą sklypą būtina iškart aptverti.

Šalia Dvarvietės, prie Kupiškių plento ir Šilo gatvės yra atitinkamo dydžio plotai į kuriuos galima laidoti ir dabar. Žemiausią išskirto sklypo dalį tektų paaugštinti, atvežant žemės iš ten esančios kūdros bei pagilinto ir sutvarkyto upelio, jungiančio Alaušo ir Beragio ežerus. Jeigu jos dar trūktų, galima parengti programą ir per 15–20 metų pabaigti šį plotą užpilti. Pagal paskaičiavimus, šiuo metu Svėdasų kapinėse esamo dalinai laisvo ir naujų kapaviečių sudarymui čia pat skirtų plotų bei vietų būsimajame kolumba-

riume Svėdasams turėtų užtekti 120–150 metų (dviem gyventojų kartoms). Išvežus iš kūdros žemes ir sutvarkius bei pagilinus upelį, turėtume gražų vandens baseiną, atsivertų romantiškas miestelio vaizdas, būtų sudarytos sąlygos gyventojų poilsiui, turistams ir žuvininkystei, taip pat visai pigiam ir labai reikalingam ateities dviračių takui. Be to, reikėtų pasikviesti specialistus ir nustatyti galimą vandens aukštį Alaušo ir Beragio ežeruose. Esant techninėms galimybėms, būtų pravartu pastatyti Beragio ežero gale, nutolusiame nuo Svėdasų užtvanką, kuri visus metus palaikytų vienodą vandens lygį minėtuose ežeruose. Esant tokiam vandens baseinui galima galvoti ir apie mažos elektrinės pastatymą.

Straipsnyje keliamas idėjas ir problemas siūlyčiau plačiai išanalizuoti ir apsvarstyti bendrame Svėdasieškių draugijos Alaušas, Svėdasų seniūnijos, parapijos, Svėdasų miestelio bendruomenės ir Anykščių rajono savivaldybės atstovų susirinkime.

Stasys Gavenavičius,
ekonomistas

DĖMESIO! KONKURSAS!

Gerbiami svėdasieškiai
ir kiti kraštiečiai!

Svėdasieškių draugija „Alaušas“, susipažinusi su Dviračių tako įrengimo idėja, iškelta laikraštyje „Svėdasų varpas“, straipsnyje „Ilgalaikė Svėdasų raidos vizija“ (žr. 1-mąjį nr.), ir siekdama iš anksto sužinoti Jūsų nuomonę, kad tako maršrutas atitiktų kuo didesnio skaičiaus gyventojų pageidavimus, lūkesčius ir poreikius, skelbia viešą konkursą optimaliausiam Dviračių tako maršrutui Svėdasuose nustatyti.

Konkursas vyks nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. iki spalio 1 d.

Rengiant pasiūlymą, reikia nurodyti geriausio, Jūsų nuomone, Dviračių tako planą (brėžinį), pažymint gatvių ir kitų vietovių pavadinimus arba nuosekliai surašant gatvių ir kitų vietovių, kuromis eitų takas, pavadinimus. Takas turi būti uždaras (pvz.; prasideda prie gimnazijos, prie jos ir baigiasi). Svėdasų gatvių planą ir pavadinimus rasite bibliotekoje.

Teikiant siūlymą, taip pat prašytume nurodyti savo pavardę, telefoną, adresą.

Konkurso rezultatus vertins komisija. Geriausių projektų autoriams (1–3 vieta) bus įteiktos paskatinamosios dovanos (knyga „Svėdasai“).

Kviečiame visus Svėdasų gyventojus ir kraštiečius, gyvenančius svetur, teikti Dviračių tako Svėdasuose konkursui savus variantus, kurie geriausiai atitiktų visų vaikų, paauglių ir garbaus amžiaus gyventojų poreikius.

*Svėdasieškių draugijos „Alaušas“
pirmininkas Algimantas Indriūnas*

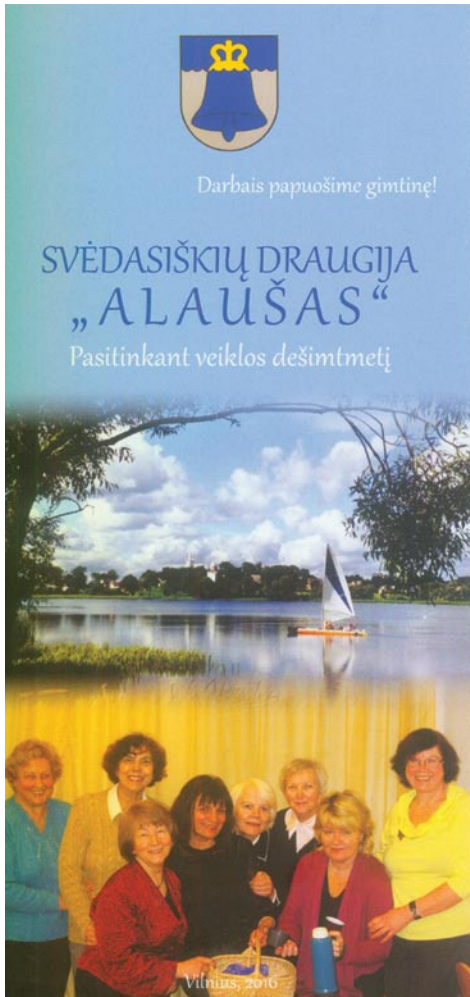
SKELBIMAS

Prie įėjimo į Svėdasų seniūniją bei biblioteką įrengta pašto dėžutė su užrašu GYVENTOJŲ PASIŪLYMAI.

Kreipiamės į visus svėdasieškius savo užrašytus pastebėjimus, pageidavimus ir pasiūlymus (galima ir anonimiškai) palikti joje.

„Svėdasų varpo“ redakcija

Darbai papuošime gimtinę!

SVĖDASIŠKIŲ DRAUGIJA „ALAUŠAS“

Pasitinkant veiklos dešimtmetį

Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ taryba (kontaktai):

Algimantas Indriūnas, pirmininkas.
Tel.: (8 5) 277 2995; 8 613 90 897; 8 672 21 831;
e paštas: <algimantasindriunas@gmail.com>

Rita Skaržauskienė-Šimkevičiūtė, pirm. pavad.
Tel.: (8 5) 247 0480; 8 658 29 788; 8 609 91 873;
e paštas: <ritanomie@gmail.com>

Lina Stukienė-Beleckaitė, tarybos sekretorė.
Tel.: (8 5) 233 7554; (8 5) 246 9115; 8 656 53 889;
e paštas: <linastukiene@gmail.com>

Irena Sirusienė-Matulytė,
tarybos narė, atsakinga už finansus.
Tel.: (8 5) 262 8181; 8 672 04 142;
e paštas: <i.sirusiene@gmail.com>

Genovaitė Paukštienė-Davainytė, tarybos narė,
atsakinga už ryšius su visuomene.
Tel.: 8 650 31 414.

Romualdas Vytautas Rimša, tarybos narys,
atsakingas už mokslinę veiklą. Tel.: 8 608 27 882;
e paštas: <vytautas.rimsa@dtiltas.lt>

Bronislovas Šalkus, tarybos narys, atsakingas už
darbą su jaunimu. Tel.: 8 611 55 875;
e paštas: <bronius.salkus@gmail.com>

Aldona Markevičienė-Bublytė,
revizijos komisijos pirmininkė.
Tel.: (8 5) 275 2476; 8 611 03 502;
e paštas: <aldona.markeviciene@gmail.com>

Kviečiame stoti į „Alaušo“ draugiją!

Parengė Romualdas Vytautas Rimša.
Nuotr. aut.: Vytautas Bagdonas, Raimundas Kovas,
Valentinas Repšys, R. V. Rimša, Valentinas Skaržauskas.

Svėdasiškių draugija „Alaušas“ išleido lankstinuką, kuriame aprašyta: draugijos veiklos kryptys, tikslai, uždaviniai, ryšiai su gimtine, bendros šventės, praeities įžvalgos, knygos apie Svėdasus, surengti renginiai

PADEKA

Duodamas gauni daugiau, negu imdamas

Gerai darbai nelieka nepastebėti.

Buvo atnaujinta Svėdasų bibliotekos Meno galerija. Labai dėkojame visiems prisidėjusiems geranorišku darbu, moraliniu palaikymu ir finansiškai. Šviestuvus galerijai dovanojo ir finansiškai rėmė VšĮ „Atvertos langinės“. Geranorišku darbu prisidėjo A. Kuoras, M. Šaltenis ir A. Medinis. Finansiniai rėmėjai: D. Dilytė, A. Puolis, Z. Giedraitytė, P. Banys, A. Korsakienė, R. Stanevičienė. U. ir J. Paulavičiai, S. ir A. Gavėnavičiai, G. Giliauskienė.

Bibliotekos lankytojai džiaugiasi prašviesėjusia Meno galerija.

Asta Medinienė ir Dalia Paulavičienė,
bibliotekininkės

Šio leidinio numerio parengimą spaudai finansavo Svetlana Gavėnavičienė

Leidėjas Svėdasiškių draugija „Alaušas“,
kodas 302482413
JSS N2424-5801
Vyr. redaktorius Algimantas Indriūnas
tel. 8 613 90897

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pir.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavėnavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Rimutė Kniežienė tel. 8 620 46960
Asta Medinienė tel. 8 678 32056

SVEIKINIMAI

*Didžiai gerbiamas vyskupe
Linai Vodopjanovai,*

*nuoširdžiausiai sveikiname Jus su
nauju paskyrimu ir pradėjusį eiti garb-
ingas Vyskupo pareigas. Likime jėgų
ir sėkmės, skleidžiant bei stiprinant
katalikų tikėjimą, kuris pasiektų visus
Panevėžio vyskupijos gyventojus, tame
tarpe – ir kanauninko Juozo Tumo-Vaiž-
ganto krašto, Svėdasų parapijos šeimas.*

*Pagarbiai,
Laikraščio „Svėdasų Varpas“
redaktorių kolegija*

Gerbiamas kunige Vydai Juškėnai,

*Svėdasiškių draugija „Alaušas“ nuo-
širdžiausiai sveikina Jus, visą dešimtmetį
pavyzdinčiai tarnaujantį Svėdasų para-
pijos klebonu. Dėkojame Jums už nuosek-
lų tikėjimo šviesos stiprinimą ir sklaidą.
Linkime naujų prasmingų darbų, dva-
sios ramybės ir gyvenimo džiaugsmo.
Tepadeda Jums Dievas.*

*Pagarbiai,
Svėdasiškių draugijos „Alaušas“
pirmininkas ir Taryba*

ATSIPRAŠYMAS

2016 m. liepos mėn. leidinyje „Svė-
dasų varpas“ nr. 1 straipsnelyje „Su-
sikaupimo ir džiaugsmo valandos“
padariau klaidą – neteisingai nuro-
džiau pavardę. Vietoje „vargonavo Svė-
dasų vargonininkė Lina Lukošienė“,
parašiau „vargonavo vargonininkė Lina
Lukošiūnienė“. Labai Jūsų atsiprašau.

Danutė Peželienė

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Leidinyš nemokamas